
PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU DYDD MAWRTH, 12 IONAWR 2016

YN BRESENNOL: E. Caerwyn Roberts (Is-Gadeirydd)

Y CYNGHORWYR: Annwen Daniels, Annwen Hughes, Gruffydd Williams, Eric M. Jones, Nigel Pickavance, Mike Stevens, Louise Hughes, Stephen W. Churchman, John Wynn Jones a Ioan Thomas

SWYDDOGION: Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr - Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Lowri Haf Evans (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu),

HEFYD YN BRESENNOL:

- a) Mewn perthynas ag eitem 6 ar y rhaglen – Cynghorydd Ioan Thomas - Aelod Cabinet Tai ac Arwel W Owen (Uwch Reolwr Tai)
- b) Mewn perthynas ag eitem 7 ar y rhaglen - Cynghorydd John Wynn Jones - Aelod Cabinet Amgylchedd, Gwyn Morris Jones (Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol) a Steffan Jones (Uwch Reolwr Gwastraff a Chomisiynu).
- c) Mewn perthynas ag eitem 8 ar y rhaglen Dafydd Wyn Williams (Pennaeth Rheoleiddio Dros Dro), Gareth Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Cynllunio ac Amgylchedd) a Sheryl Le Bon Jones (Rheolwr Systemau Gweithredol - Gwarchod y Cyhoedd)

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorwyr Dilwyn Morgan, Linda Morgan, Angela Russell, Glyn Thomas a Dafydd Meurig Aelod Cabinet Cynllunio a Rheoleiddio (ar gyfer eitem 8)

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi

4. COFNODION

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod diwethaf a gynhaliwyd ar 17 Tachwedd 2015 fel cofnod cywir o'r cyfarfod

5. YMATEB Y CABINET I ARGYMHELLION Y PWYLLGOR CRAFFU

- a) Cyflwynwyd adroddiad gan Gadeirydd y Pwyllgor Craffu Cymunedau ac Uwch Reolwr Democratiaeth a Chyflawni ynglŷn â threfn sydd wedi ei sefydlu, i wella'r cyswllt a'r ddeialog rhwng y pwyllgorau craffu unigol a'r Cabinet i adnabod dilyniant i waith craffu. Fel rhan o arbrawf i gyflwyno trefn newydd, cyflwynodd

Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Cymunedau adroddiad yn nodi argymhellion o gyfarfodydd diweddar y Pwyllgor Craffu Cymunedau i'r Cabinet a nodwyd bod trafodaeth gyhoeddus, agored a gonest wedi ei chynnal.

Cyflwynwyd tair eitem at sylw'r Cabinet

- Yr Iaith Gymraeg a'r drefn Cynllunio - yr Aelod Cabinet yn croesawu mewnbyn yr Aelodau i'r broses o greu'r Canllaw Polisi Cynllunio newydd o fewn y Cynllun Datblygu Lleol
- Cytundebau Adran 106 - yr Aelod Cabinet eto yn croesawu'r argymhelliad i weithgor bychan drafod opsiynau posib i'r dyfodol.
- Cludiant Addysg Ôl-16 - derbyniwyd ymateb positif gan yr Aelod Cabinet a nodwyd y byddai'n ail ymddangos gerbron y Pwyllgor Craffu i gadarnhau pa argymhellion sydd wedi eu gwredu er mwyn eu gweithredu o Fedi 2016.

Nodwyd bod yr arbrawf wedi sicrhau ymrwymiad cyhoeddus yr Aelodau Cabinet i weithredu, a'r cam nesaf fydd bwydo'r camau gweithredu a'r amserlen i raglen waith y Pwyllgor Craffu er mwyn derbyn sicrwydd bod gweithredu wedi digwydd.

b) Yn ystod y drafodaeth nodwyd y sylwadau canlynol:

- Yng nghyd-destun Cynllunio a'r Iaith Gymraeg gwnaed awgrym i ystyried dechrau gweithredu ar Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 20 ac i'r Cyngor ddiweddar eu polisiau. Awgrymwyd amlygu'r pryderon am ganllawiau gwell yn lleol i'r Adran Gynllunio
- Yng nghyd-destun Cludiant Addysg Ôl -16, amlygwyd pryder bod yr ymateb wedi llusgo a bod rhaid pwysleisio gweithrediad buan i'r argymhellion er mwyn sicrhau bod y trefniadau newydd yn eu lle erbyn Medi 2016. Cynigiwyd ysgrifennu at yr Aelod Cabinet i bwysleisio hyn gan dynnu sylw bod yr argymhellion wedi eu cyflwyno 02.02.2014.

PENDERFYNWYD

- a) **Derbyn yr adroddiad a chytuno i barhau gyda'r drefn o gyflwyno argymhellion y Pwyllgor Craffu Cymunedau i'r Cabinet er mwyn gwella'r cyswllt a'r deialog.**
- b) **Ysgrifennu at Aelod Cabinet Addysg i bwysleisio'r angen am weithrediad buan ar yr argymhellion i wella gwasanaeth cludiant addysg ôl -16.**

6. YMATEB CYNGOR GWYNEDD I ARGYFWNG Y FFOADURIAID O SYRIA

- a) Ar gais aelodau'r Pwyllgor Craffu Cymunedau, cyflwynwyd adroddiad yr Aelod Cabinet Tai, yn amlinellu trefniadau'r Cyngor i ymateb i argyfwng Ffoaduriaid o Syria. Nodwyd yn gryno bod gofyn i Wynedd dderbyn hyd at 40 o bobl dros gyfnod o 4 mlynedd a hanner gyda'r bwriad o dderbyn 10 yn y lle cyntaf er mwyn dysgu o'r broses.

Amlygwyd bod Gwynedd wedi cynnig cefnogaeth ers y dechrau ac erbyn hyn yn rhan o Wedd2. Gyda niheroedd rhestrau aros am dai cymdeithasol yn uchel, byddai'r ffoaduriaid yn derbyn eiddo o fewn y sector breifat ac yn derbyn gwarchodaeth ddyngarol llawn am 5 mlynedd gyda hawl i waith a budd daliadau. Derbyniwyd cadarnhad gan y Swyddfa Gartref bod pecyn ariannol ar gael i estyn cymorth ac i hwyluso integreiddio o fewn y gymuned a bod yr ymrwymiad

ariannol yma (gan Lywodraeth San Steffan) am gyfnod o 5 mlynedd.

O ran amserlen, adroddwyd bod chwe awdurdod yn ystyried y posibilrwydd o gytuno ar un dyddiad ar gyfer derbyn ffoaduriaid ac yn y broses o gyflwyno amlinelliad i'r Swyddfa Gartref o'r llety sydd ar gael. Yn y cyfamser, bydd y Swyddfa Gartref yn prosesu'r ceisiadau ac yn gwneud asesiadau trylwyr er mwyn ymateb i'r hyn sydd ar gael.

Talwyd teyrnged i drigolion a mudiadau gwirfoddol Gwynedd yn eu hymgyrchoedd arbennig i gefnogi ffoaduriaid a nodwyd bod bwriad cynnal trafodaethau gyda mudiadau gwirfoddol er mwyn cydweithio i sicrhau'r defnydd gorau o adnoddau ac arbenigedd. Bydd bwriad hefyd cysylltu gyda 4 awdurdod arall o Gymru sydd eisoes wedi derbyn ffoaduriaid er mwyn dysgu a deall rhai agweddau ymarferol.

- b) Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â'r 'cyfnod pum mlynedd' o gefnogaeth, nodwyd mai integreiddio'r ffoaduriaid i gymdeithas yw'r brif nôd a bod hawl gan yr unigolion i ddychwelyd neu aros ar ôl y cyfnod. Bydd adnodd ariannol ar gael am bum mlynedd, ond y gobaith yw y bydd yr unigolion erbyn hynny, wedi gwneud cyfraniad llawn i gymdeithas. Nodwyd mai'r tebygolrwydd yw mai teuluoedd fydd y rhain yn bennaf.
- c) Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â'r math o adnodd oedd yn cael ei gynnig gan y Llywodraeth, nodwyd bod iechyd ac addysg plant yn cael ei gyfarch a bod budd-daliadau uwchlaw hyn. Bydd gofyn bod yn ofalus a gwyliadwrus o'r angen i weithio o fewn y pecyn ariannol a'r flaenoriaeth ar hyn o bryd yw llety addas. Ychwanegwyd bod trafodaethau cychwynnol wedi eu cynnal gydag Iechyd. Nodwyd bod trafodaethau gyda cholegau a darpariaethau cyfathrebu wedi cymryd lle.
- d) Mewn ymateb pellach i gwestiwn ynglŷn ag ystyried rhannu'r ffoaduriaid ar draws Gwynedd yn hytrach na lleoli'r ffoaduriaid yng Ngogledd y Sir, nodwyd bod y 10 cyntaf yn debygol o gael eu gosod yn y gogledd, ond ni fydd rhannau eraill o'r sir yn cael eu diystyru. Nodwyd bod y profiad yn cael ei werthuso gydag ystyriaeth yn cael ei roi i adnabod cyfleoedd addysg, cyflogaeth a chymuned Syriaid

PENDERFYNWYD: Diolch am yr adroddiad gan nodi bod y Pwyllgor yn

- **Cytuno a derbyn yr argymhelliad i groesawu ffoaduriaid i Wynedd**
- **Gefnogol i'r paratodau trylwyr sydd wedi eu gwneud**
- **Amlygu'r angen i baratoi'r gymuned leol ar gyfer derbyn ffoaduriaid er sicrhau plethiad i mewn i gymdeithas leol**
- **Croesawu'r defnydd o dai preifat fel na fydd effaith ar restrau tai cymdeithasol.**

7. TREFNIADAU CASGLU GWASTRAFF AC AILGYLCHU

- a) Cyflwynwyd adroddiad gan Aelod Cabinet Amgylchedd yn adrodd ar brif ganfyddiadau gweithredu trefn newydd o gasglu gwastraff gweddilliol yn Ardal Meirionnydd. Pwysleisiwyd mai cynyddu ailgylchu yw'r prif nôd er mwyn osgoi talu dirywion. Rhaid cyrraedd targed ailgylchu o 58% erbyn Mawrth 2016 ac felly angen cefnogi'r trefniadau. Eglurwyd y byddai'r targedau, sy'n cael eu gosod gan Lywodraeth Canolog, yn parhau hyd at 2025 lle bryd hynny bydd angen ailgylchu 70%. Amlygwyd mai dyma'r sefyllfa sydd yn wynebu pob Cyngor.

Cyflwynwyd y newidiadau ym Meirionnydd ym Mehefin 2015 ac yn unol â threfniadau Ardal Dwyfor, sefydlwyd dau dîm i fod yn gyfrifol am gyflwyno'r newid - y Tîm Gweithredol a'r Tîm Ymgysylltu. Ar y cyfan, nodwyd bod y trefniant wedi bod yn llwyddiannus a'r ffigyrau yn ymddangos yn galonogol. Un elfen wahanol ym Meirionnydd oedd nifer y pwyntiau cymunedol, ond bellach adroddwyd mai 30 o'r 140 o'r pwyntiau hynny sydd yn parhau i dderbyn casgliadau gweddilliol bob pythefnos.

Diolchodd yr Aelod Cabinet i drigolion Meirionnydd am eu gweithrediad a hefyd i drigolion Dwyfor am gynnal eu perfformiad. Adroddwyd, ar ddiwedd Tachwedd bod ffigyrau perfformiad Gwynedd, o ran y mesur Cenedlaethol a Statudol ar gyfer ailgylchu, yn 58.52% a bod y newidiadau hyn ar darged i gyflawni arbedion rhaglededig blynyddol o £350K i'r Cyngor (hyn yn ychwanegol i beidio talu dirywion).

- b) Yn ystod y drafodaeth nodwyd y sylwadau canlynol:
- Diolchwyd am yr adroddiad a derbyniwyd bod y trefniadau yn symud y gwasanaeth i'r cyfeiriad cywir.
 - Diolchwyd i'r gweithlu am eu gwasanaeth yn ystod y tywydd garw
 - Amlygwyd pryderon am ardaloedd cymunedol
 - A oes cynnydd mewn tipio slei bach?
 - Angen parhau i wella taclusrwydd ar ôl codi gwastraff
 - Rhaid atgoffa'r Cynulliad unwaith eto am yr angen i leihau deunydd pacedu
 - Rhwystredig bod rhai trigolion yn gwrthod cydweithio
 - Beth yw ymgyrch 'wash and squash'?
 - Angen canolbwyntio ar ardaloedd lle mae llawer o dai ynddynt
 - Angen ymateb i ardaloedd lle mae diffyg lle storio biniau
 - Awgrym i'r Adran Cynllunio ystyried 'darpariaeth ddigonol' ar gyfer storfa biniau ar gyfer pob cais perthnasol
 - Wrth ystyried ailgylchu biniau stryd – pwyslais ar negeseuon syml a chllir
 - Rhaid addysgu pobl i ddeall bod ailgylchu yn cyfrannu at eu budd yn y dyfodol
 - Pwyslais ar ymgysylltu gyda chymunedau gyda chais i'r grwpiau gweithredol a ddefnyddiwyd yn Nwyfor a Meirionnydd gydweithio gydag ardaloedd penodedig i wella sefyllfaedd
- c) Mewn ymateb i'r sylwadau uchod, nododd Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol ei fod yn ymfalchïo yng ngwaith y gweithlu ar hyn roeddynt wedi cyflawni o fewn amodau a thelerau anodd dros gyfnod y tywydd garw a'r Nadolig.

Yn ychwanegol, nodwyd bod cynnydd mewn tipio slei bach, ond bod hyn yn batrwm sydd i'w weld dros Brydain ac mai eitemau trwm megis oergelloedd a chynnyrch adeiladu sydd yn cael eu tipio ac nid gwastraff sy'n cael ei gasglu o dai. Cytunwyd yr angen i weithredu a gofynnwyd i'r aelodau am eu cefnogaeth i adrodd ar unrhyw achlysur lle mae tipio slei bach yn/wedi digwydd.

Yng nghyd destun gwastraff budr (wash and squash), adroddwyd bod y deunydd yma yn cael ei ailgylchu, ond bod cyflwr eitemau budr yn rhoi pris llai a derbyniwyd yr angen i rannu'r neges gyda'r cyhoedd. O ran taclusrwydd, adroddwyd bod 4 cerbyd newydd gan Wynedd sydd yn cynorthwyo'r gweithlu ac yn atal deunydd rhag chwythu wrth iddynt weithio.

- d) Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn ar angen am losgfa ar Lannau Dyfrdwy o ystyried bydd gostyngiad posib yn y mewnbwn, nodwyd bod y llosgfa, pan yn weithredol, yn cyfrannu 7% at y nôd.
- e) Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â chasgliadau amlach mewn ardaloedd

myfyrwyr a thai gwyliau, nodwyd bod ymgyrchoedd llwyddiannus iawn wedi eu cynnal gyda myfyrwyr a bod cydweithio da gydag Asiantaeth Tai Gwyliau Abersoch ar sefydlu cynllun ar gyfer tai gwyliau yn yr ardal. Adroddwyd hefyd bod gwaith penodol wedi ei wneud gyda Gwastraff Masnachol a bod gwelliant sylweddol yma o ganlyniad i newid trefniadau, darpariaeth a chyflwyno ffioedd gwahaniaethol i fasnachwyr.

- f) Derbyniwyd bod yr her i'r dyfodol yn un heriol ac felly pwysig yw cael paratodau cywir yn eu lle. Ategwyd mai'r bwriad yw ymateb i bob her gymunedol ac mai gwaith parhaol ydyw. Gwerthfawrogwyd yr ymdrech bresennol ac anogwyd parhad mewn cydweithio da er mwyn ymateb i broblemau/ heriau. Gwerthfawrogwyd y sylwadau.

PENDERFYNWYD

- a) **bod y Pwyllgor yn falch o weld cynnydd yn y trefniadau ailgylchu a chasglu gwastraff a'u bod yn awyddus i gofnodi eu gwerthfawrogiad o waith caled y staff, yn arbennig felly yn ystod y tywydd garw**
- b) **bod y Pwyllgor yn gweld yr angen i gyfarch rhai materion wrth i'r gwaith fynd yn ei flaen:**
- **bod angen i'r Aelod Cabinet barhau i bwysu ar y Llywodraeth i wneud rhywbeth am leihau deunydd pacedu nwyddau**
 - **Y dylid rhannu gwybodaeth gyda'r Aelodau yn gyffredinol ynglŷn â datblygiadau 'wash and squash' i wella glendid y deunydd sydd yn cael ei gasglu**
 - **bod yr Aelodau yn gobeithio gweld gwelliant pellach yn y taclusrwydd wrth gasglu gan hyderu y bydd y peiriannau newydd yn hwyluso hynny**
 - **Y dylid parhau i edrych am atebion creadigol i heriau casglu mewn ardaloedd poblog trwy ddatblygu biniau cymunedol**
 - **Y dylid sicrhau cynnydd pellach yn yr ymgysylltu a deialog gyda thrigolion er mwyn gwella ailgylchu ymhellach.**
 - **Angen sicrhau bod trefniadau ailgylchu ar y stryd yn symud yn ei flaen gyda phwyslais ar gael negeseuon syml a hawdd i'w deall i'r cyhoedd ar y trefniadau hynny**

8. Y GWASANAETH DIFA PLA

- a) Cyflwynwyd adroddiad yr Aelod Cabinet Cynllunio a Rheoleiddio i'r Pwyllgor ystyried opsiynau posib ar gyfer darpariaeth y gwasanaeth difa pla. Rhoddwyd esboniad ar natur y gwasanaeth ac amlinellwyd bod y gwasanaeth o fewn rhaglen arbedion effeithlonrwydd yr Adran Rheoleiddio ar gyfer 2015-2018 - arbediad gwerth £67,000. Erbyn hyn, adroddwyd bod un swyddog wedi ymadael a bellach mai'r ffigwr i gyrraedd yr arbediad pe byddai'r uned yn cael ei diddymu, yw £28,440.

Ategwyd bod diffyg incwm yn parhau o fewn y gwasanaeth, ond bod Pennaeth yr Adran Rheoleiddio yn awyddus i ystyried opsiynau posib;

- Diddymu gwasanaeth rheoli pla
- Adolygu a chynyddu nifer cytundebau rheoli a difa pla drwy wella marchnata
- Codi ffioedd difa pla i fod yn hunangynhaliol
- Codi ffioedd difa pla i gyfarfod yr arbediad o ddiddymu'r gwasanaeth (Awgrymwyd y buasai codi ffioedd yn ormod o chwyddiant ac felly, o bosib yn wasanaeth rhy ddrud)

Gwnaed cais i'r Pwyllgor roi cyfnod o 6 mis i'r adran adnabod gwelliannau, strwythur ffioedd newydd a thargedau incwm realistig i geisio gwasanaeth hunan cynhaliol. Nododd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth bod cyfleoedd posib, megis cynyddu'r niferoedd o gytundebau sefydlog ac edrych ar gynyddu nifer cytundebau yn ardal Arfon.

- b) Yn ystod y drafodaeth nodwyd y sylwadau canlynol:
- Croesawu'r cyfle i gynnal gwasanaeth hunangynhaliol - y gwasanaeth yn un angenrheidiol i'r cyhoedd
 - Ffatriol i gost niwtral yn hytrach na dileu
 - Buasai diddymu'r gwasanaeth yn debygol o arwain at gynydd mewn costau cwmnïau preifat ac felly pwysig cadw'r gwasanaeth o fewn y Cyngor er mwyn gwarchod prisiau i'r cyhoedd
 - Gwasanaeth pwysig er nad yn statudol
 - Croesawu'r angen i farchnata ac edrych ar ffioedd cystadleuwyr /cwmnïau preifat
 - Rhaid ystyried goblygiadau iechyd a diogelwch ac nid materion ariannol yn unig
 - Y swyddi o fewn y gwasanaeth yn rhai cyfrifol ac arbenigol
 - Annog cydweithio gyda'r adran ailgylchu
 - Nifer o wasanaethau mewnol yn ddibynnol ar y gwasanaeth - petai'r gwasanaeth yn cael ei ddiddymu o ble a beth fydd cost gwasanaeth cwmni allanol / preifat?
- c) Mewn ymateb i'r sylwadau uchod nododd y Pennaeth Gwasanaeth ei fod yn gwerthfawrogi cefnogaeth yr Aelodau a'i fod yn hyderus bod modd cyfarch y diffyg.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â defnyddio cwmnïau allanol / preifat gan nad yw gwasanaeth difa pla'r Cyngor yn un statudol, nodwyd mai anodd yw darganfod ffioedd cwmnïau preifat er mwyn nodi cymhariaeth. Pwysleisiwyd yr angen am lefelau ffioedd teg a chyson a gwerthfawrogwyd y cyfle i ymchwilio ymhellach i'r cyfleoedd posib.

Cadarnhawyd mai arbedion effeithlonrwydd oedd dan sylw ac nid oedd y gwasanaeth ar restr toriadau'r Cyngor.

PENDERYN WYD derbyn yr adroddiad ac y dylid caniatáu cyfnod o 6 mis i gyflwyno strwythur ffioedd newydd a thargedau incwm realistig i'r gwasanaeth difa pla fod yn hunangynhaliol.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00 y.b. a daeth i ben am 12.00 y.h.

CADEIRYDD